

העתידין דר' דוד פסיג מדווח על העתיד

דוד פסיג, בעל תואר שלישי בחיזוי מאוני' מינסוטה שבארה"ב מתמחה בחיזוי טכנולוגי. דר' פסיג הוא חבר סגל בכיר באוני' בר אילן החוקר ומלמד עתידים טכנולוגיים שונים והשפעתם על החברה, הכלכלה וההון האנושי העתידי.

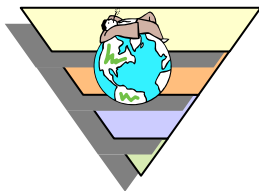
<http://www.passig.com>

פירמידת הזמן הפנוי העתידי

אם את או אתה מעיינים בטור זה סימן שכבר התחלתם לממש את התחזית עליה אני רוצה לדווח לכם כאן. משהתבקשתי לכתוב טור על העתיד במגזין חדש זה, התאמתה אצלי התחזית שפירמידת הזמן הפנוי של הבכירים ומקבלי ההחלטות בחברה המודרנית עומדת לעבור מהפכה במאה הבאה.

העבר

מעט פרספקטיבה, ברשותכם. לפני המהפכה התעשייתית, חלוקת עוגת הזמן הפנוי נטתה בבירור לטובת המעמד הגבוה אשר היו גם מקבלי ההחלטות ומנהלי הארגונים החברתיים והכלכליים. מרבית האנשים (98%) היו קשי יום ועלובי נפש שעבדו למחייתם תחת אריסות אדוניהם 10-12 שעות ביממה (לאמיתו של דבר—במשך כל שעות האור) ללא תמורה המכבדת את בעליה וללא ביטחון בעתידם. הם דאגו בעיקר לספק את צרכי גופם הבסיסיים ביותר—מזון, קורת גג, בריאות מינימלית, וכדומה. לא נותר להם זמן, כלל ועיקר, להתפנות לפעילויות תרבותיות ואומנותיות. הדבקות הדתית והטכסים הנגזרים ממנה היוו את הפעילות היחידה כמעט שנתנה להם את הכוח להמשיך את חיי העליבות של אלפים בשנים. לעומתם, אנשי המעמד הגבוה, בילו את ימיהם בחופשה אחת גדולה (אני מגזים כמובן). הם אלו שהיו "ממונים" על חיי התרבות, האומנות, הנשפים והפנאי של החברה שבה הם חיו. זו הייתה "שליחותם" החברתית ו"תפקידם" בהיסטוריה של עמם. בהרבה תרבויות הם גם אסרו על בני המעמד "הבזוי" להיות חלק מפעילות הפנאי, כאילו "מטמא" הדבר את הפעילות המקודשת הזו.

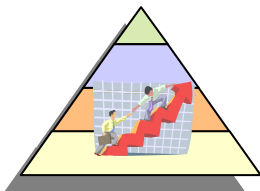

האנלוגיה הטובה ביותר למצב עניינים זה היא הפירמידה ההפוכה. ככל שעלית במעמד החברתי והאחריות שהוטלה עליך גדלה כך התפנית לפעילות פנאי שהפכה להיות חלק מעיסוקך.

ההווה

המהפכה התעשייתית הביאה בכנפיה את שחרורו של המעמד הנמוך שהיווה את מרבית האוכלוסייה. שלוש מאות השנים האחרונות התאפיינו במאבקים להיטיב עם מעמדו של הפועל, ובמאמצים להבטיח את עתידו. ואכן מהפכה זו הצמיחה את מעמד הביניים שלקראת סוף המאה העשרים היווה כ-70% מהאוכלוסייה. המעמד הגבוה גם הוא התרחב לעשירון עליון, ונותרו כשני עשירונים במעמד הנמוך עדיין קשי יום. לית מאן דפליג כי השיפור בחייו של מעמד הביניים העניק לאוכלוסייה משאבים וזמן פנוי כדי לעסוק בפעילות פנאי שהלכה והתגוונה והתרחבה לא רק בקרב מעמד זה אלא גם פלשה למעמד הנמוך.

אולם תוצר הלוואי הבולט של תהליך זה היה נגיסה הולכת וגוברת בחלקם של בני המעמד הגבוה (שמעמדם בא להם בירושה משפחתית) בזמן שנותר להם לפעילות פנאי שהלכה ואיבדה את מעמדה המקודש. מנגד, מאחר והמעמד הגבוה הפך לעשירון שלם—המצטרפים החדשים להם אנו קוראים הבכירים והמנהלים—אלו מצאו את עצמם עובדים עד מוות בכדי לבסס את מעמדם בקרב "בעלי-הבית" שלהם כשוויים חדשים באצולה החברתית. וכך מצאנו את עצמנו בסוף המאה העשרים עם

בכירים שלא נותר להם זמן פנוי כלל והפירמידה התהפכה לה לחלוטין על בסיסה. בניגוד למצב שלפני המהפכה התעשייתית הרי שכיום ככל שעולים בסולם המעמד החברתי וגודל האחריות עולה נותר לך מעט זמן פנוי לתחביבים, למרגוע, לזמן איכות עם המשפחה, ובקיצור מה שהחברה קוראים 'להסתלבט'.

העתיד

וכך רבותיי אתם ואני—העבדים החדשים—מוצאים את עצמנו בתחילת המאה העשרים ואחת. בנקודת שבר חשובה מאוד בתהליך שילך וירקום עור וגידים ככל שניכנס עמוק לתוך המאה החדשה.

ברור הוא שהמצב הזה אינו טבעי ואסור לו להמשיך כך. אחרת, הדור הבא—ילדנו—שראו כיצד הוריהם מאבדים צלם אנוש בגלל מחויבותם ואחריותם פשוט לא ירצו לקבל אחריות.

כמו-כן, החברה של המאה הבאה תהיה כנראה בנויה ממינון שונה של המעמדות. סביר להניח כי המעמד הגבוה ימשיך להתרחב משום שהכלכלה המודרנית זקוקה ליותר הון אנושי יוזם, הוגה ואחראי. אולי מעמד המנהלים והבכירים ימנה כ-30%. לעומתם מעמד הביניים יצטמק לכדי 50%-40%. ובמקביל המעמד הנמוך יגדל לכדי 30%-20%. את התופעה הזו מכנים "הפער בין העשירים והעניים מתרחב".

ההתרחבות, מחד, של מספר הבכירים, האחריות ההולכת ומתבזרת, והשוקת השבורה של חיי המנהל, מאידך, יובילו כנראה למגמה של עיצוב הפירמידה במבנה יותר הגיוני. יש האומרים למושג כלשהו, בו חלוקת משאבי הזמן הפנוי תקל יותר על הבכירים. אני מאחל לכולנו הצלחה **במסע** זה. ואני תקווה שמגזין זה יהיה גורם מדרבן לעיצוב חברתי חדש. בהצלחה ותודה ליוזמי המגזין.

קריאה נוספת

World **Leisure** & Recreation Association

This organization is dedicated to discovering and fostering those conditions best permitting **leisure** to serve as a force for human growth, development and well-being ... www.worldleisure.org/

AALR: American Association for **Leisure** and Recreation

The American Association for **Leisure** and Recreation serves recreation professionals -- practitioners, educators, and students -- who advance the profession and ... www.aahperd.org/aalr/aalr-main.html

Leisure Information Network

Benefits Online, Table of Contents. ... The **Leisure** Information Network. Welcome professionals & volunteers ... www.lin.ca/

Galaxy: **Leisure** and Recreation

Super AM, A Journal for the Science of **Leisure** & the Technology of Art Super AM, a great mag for those who believe that **leisure** is the key to happiness ... www.galaxy.com/galaxy/Leisure-and-Recreation.html

Academy of **Leisure** Sciences

Academy of **Leisure** Sciences "White Papers" on **Leisure**, Recreation and Tourism. The Academy has published a series of White Papers on important current **leisure** ... www.eas.ualberta.ca/elj/als/als1.html

Canadian Association for **Leisure** Studies

Publicizing the Work of Canadian **Leisure** Researchers. ... **Leisure** and Ethnicity by Monika Stodolska (formerly of the University of Alberta). ... www.eas.ualberta.ca/elj/cals/home.htm